

A szerkesztő lakása:

Rimaszombat, Főter. Ide intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden közlemény és levelezés

Bélyegtelen levelet nem fogadunk el.

Kéziratot nem adunk vissza.

Az előfizetés díja.

Egész évre . . . 8 korona
Fél évre . . . 4 korona
Negyedévre . . . 2 korona

Tanítóknak egész évre 4 kor.
fél évre 2 kor.
Egyes szám ára 20 fillér.

GÖMÖR-KISHONT.

VEGYES TARTALMU HETILAP.

MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN.

Kiadó hivatal:

Rimaszombat, Pokorágyi-utca 1. szám a. a könyvnyomdában. — Ide intézendők a kiadóhivatalt illető előfizetés, hirdetés, nyiltér és egyéb felszólalások.

A hirdetés díja

Egy háromhasábos petitsor terfoglata . . . 12 fillér.
Bélyegdíj minden beiktatás után . . . 60 fillér.

Nyiltér:

Egy sor . . . 40 fillér.

Előfizetést elfogad a „Gömör-Kishont” kiadóhivatala, nemkülönben minden hazai postahivatal, az előfizetés legzélszerűbben posta-utalvány útján eszközölhető. — Hirdetést csak a kiadóhivatal vesz fel.

Utolsó czikk.

Rimaszombat, 1895. november 5.

E lapnak tizenhat esztendő óta éltemből egy jókora rész össze van forrva az én írói munkásságommal és társadalmi törekvéseimmel. Éveken át vezettem vagy megszabtam irányát, de legalább is támogattam a *demokratikus magyar nemzeti társadalom* ideálját vivot azon nemes küzdelemben, mely rendeltetését képezi. Sokszor kigunyolva, lenézve vagy korteseszközökkel méltatlanul üldözve, mindig meg tudott ez a lap állani a társadalom forrongásai között, és attól a zászólótól, — mely alatt a harcba indult — tudtommal nem tántorodott el soha.

Tudom én azt nagyon jól, hogy a vidéki társadalom kicsinyes életében soha és sehosem méltányolják a magasabb czélokra való törekedést. Az emberek érzékenyebbek, és sokkal apróbb értékű életcélok utáni vágyakozásban merítik ki képességeiket, semhogy az eszmények kultiválására is maradna idejük. Azért mégis törekednie kell minden embernek arra, hogy a felfogásnak, a közszellemnek ez a — ma még bizony alacsony — színvonala emelkedjék és megbecsültsék a polgári munkásság, a tehetség, jellem, a szívnek és elmének minden kincse, mely az emberiség javára gyümölcsözik.

Igaz meggyőződéssel, tiszta tollammal ezekért az eszmékért fáradtam én mindig. Kárhözvétel, gáncs, kemény bírálat érhet érte, de egyet el kell ismernie minden tisztességes embernek, azt: hogy a mit irtam, azt meggyőződésből irtam; tollamat bérbe nem adtam, sem a hatalmasoknak, sem a népszerűségért. Tévedni tévedhettem, s bizonyára tévedtem is, de roszakarat a tollamat nem vezette. Szerettem volna *használni* valami keveset itt, a hová sorsom vezérelt, s a hol — csak tessék körülnézni — elmondhatjuk ma a rákosi szántóval, hogy „hajdan szebb élet volt”

Az elvekhez, a meggyőződéshez való becsületes ragaszkodás nem volt itt mindig olyan bűn mint ma. Emlékezem a Csider Károly, Marton Rudolf, Fáy Gusztáv, Szontagh Bertalan, Ragályi

T A R C Z A.

Irod.-történet és a nemzeti szellem*.)

Irtta: RUIK LÁSZLÓ.

Hogy az irodalomtörténeti oktatásnak annyira erős történelmi vonatkozásban kell történnie, nem csak az irodalomtörténet speciális érdeke kívánja, nem csak az irodalmi mű teljesebb, világosabb átértése, a költő lelki munkásságának belső megvilágítása s így a külső hatás és felfogásának annak elfogadásával, kifejtése. Hanem mivel az irodalomtörténet történeti kapcsolatával a nemzeti szellem extensív körével függ össze s mélyebb vonatkozását a nemzetivel éppen ebben bírja — a *nemzeti szellem erősítése is*. A nemzeti szellem erősítése? Valóban nem a vak sovínisztikus felfogás mondatja ezt velünk, hanem igazán a körülmények parancsoló hatalma amaz áramlattal szemben, mely mindinkább gyöngíti a nemzeties érzületet, mely mint egy csomókban tépi ki a nemzeti jelleg vallását, kötelekeit, s a helyett, hogy a szűkebb körű, de jellegadó s kutató nemzeti felfogásra, álláspontra helyezkedését, bizonyos internacionális általánosságba, idegen czifza rongyokba, koloncokba kapaszkodik.

A paedagogusnak nem szabad erre az álláspontra helyezkednie, hanem a nemzeti érzületet erősítenie, táplálnia, növelnie kell még akkor is, ha felbontó jelenségek körtünetei annyira elharapódtak is, hogy fractus illabatur patria. Néki a fejlettség zürzavarjában is egy hitet kell vallania, annak hitét, minek apostolává avatott akkor, midőn tanítói székét elfoglalta; néki a nemzeti szellemét hirdető tanító, terjesztő Kassandrának kell lennie és akkor sem szabad elhallgatni, soha el nem térni, mikor a közös romok mindent eltemetnek s a nagy tumulus fölött halottitort örömmel ünnepel a nemzetrontó szellem.

Lásd ezen lap okt. 10-iki számában a „Történelem s irodalomtörténet” című czikket.

Gyula, Ragályi Ferdinánd, Latinák Rudolf, Latinák Frigyes, Szentiványi Miklós, Terhes Pál, Janko Miklós, Szontagh Pál és még sok más gömörmegyei kitünőség tiszteletreméltó példáira, a kik a politikai és társadalmi ellentétek surlódásai között is a személyes gyűlölködés harczeit távol tartani a közélet asztalaitól. Ma másképp van már ez. Az egyetemes magyar nemzet osztályérdek szerint van felosztva és az ezekért vivot harcokban alig láthatjuk a nemes igyekvésnek egy-egy halvány vonását. Csak ugy és olyat szabad szólni vagy írni, a mi a dominans elemnek tetszetős, mert különben a közélet ajtóit örökre bezárulnak a lázongó előtt.

E viszás közszellem uralma alatt e lap is szenvedett némileg és nem egyszer jutott arra a pontra, hogy hivatásának szolgálatában meginogjon. Végre is emberek csinálják a sajtót, és a magánélet nyugalma többet ér mindannát a dícsőségénél, melyet egy kis vármegye társadalmában szerezni vagy elérni lehet. De az a lelkes tábor, melynek éber figyelme és igazságos jóakarata állandó támogatója volt e lapnak: mindig megmentette az elbukástól, és az ingadozás nehéz tépelődései közül kiemelte azzal a biztattással, hogy jutalmát a tiszta öntudatban, nem pedig az emberek elismerésében kell keresnie

Most, hogy egy megtisztelő választás folytán megválok ettől a megyétől, a hol bölcsőm ringott, elköltözöm ebből a városból, melyben kevesebb jóbarátom van mint a temetőben, bizony nem könnyű szívvel írom e sorokat, és igazán fáj, hogy búcsút kell vennem ettől a laptól, mely küzdelmes életpályámnak, eszményeimnek és tévedéseimnek hosszú időknél által hűséges tüköre volt. Új társadalom új alakokkal, új élethivatás, munkakör, egy új világnak képei tárulnak elém, a melyek felé komoly viharokban megcsüggedt léptekkel indulok. Csak az erőim gyöngébbek, a céljaim ugyanazok; mert szeretem a hazámat, nemzetemet minden mesterségesen felépített különbség nélkül; és érzem, hogy a lelkemben elolthatatlan lánggal ég az emberszeretet és mindaz a fényes ideál, melynek tisztelését a legjobb

De a nemzeti szellem hordozója az irodalomtörténet és történelem, tehát ezen két tárgyat, mivel legerősebben hathatunk a nemzeties érzés erősítésére, ez a két tárgy leggazdagabb tárat nyitja meg, legeredményesebb, hatóbb eszközöket nyújtja a nemzeti szellem explikálásának.

És valóban a nemzeti szellem erősítéséről, ebben a szellemben való nevelésről szólni most a mai körülmények között nem szükségtelen, rem üres frázis, mikor az államiságot a szocializmus mellett, ezen kívül még egy másik szörny, a nemzetiségi kérdés is szétrobbantással fenyegeti. Sehoh talán nem oly fontos a nemzeti nevelés, mint nálunk, hol a magyarság annyit tudásnak volt kitéve, van és lesz, ha nem is a régi formában, de egy új — a mi most van — sokkal veszélyesebb módon.

Az ifju kedély hajlékonyságával, fogékonyágával könnyen vezethető a nemesebb irányban, abban az irányban, melynek a józan felfogás kriteriuma, a történelem logikája szerint nem csak szükséges, hanem jogos követelménynek is kell lenni; s ez az, hogy a magyar államiság eszméje nemzeti szellemével minden polgárt áthasson, felemeljen a közös egység érzetének felfogásához, az egyetlen haza fogalmához.

Ha hódíthat a nemzeti szellem, akkor egyetlen módja, mi az anyagi erőszak használatát kitarja, a szellemi eszköz, az iskola.

És ennek az iskolának mennyi eszköze van, csak föl kell használni. Nem szorult a magyar tanító hazugságok költésére; nem üres komponált hangzatosságokhoz, nem eltanult frázisokhoz, — ott van a könyv, nemzeti s szellemünk története. Ekesebben nem szólhat semmiféle próféta, mint a tények könyve. Csak értsük meg a fejlődő gyermekkel ezeket a nagy tényeket, csak szeretsük meg vele — és ne verjük belé — azou gondolatot, érzésmámort, mit azok összesége ad, csak ébresztük fel benne a reflexiók azokra irányuló hajlamát, akkor megváltottuk az idegenségtől a nemzetiség üdvözletére.

és legigazabb emberektől igyekeztem megtanulni.

E megyében eltöltött harminczöt esztendőm becsületes munkájaért nem kaptam, nem is kívántam mást, mint a mit magammal viszek: a nyugodt öntudatot, hogy használtam annyit, a mennyire erőim képesek voltak. Igyekezzék más is — mindenki — használni, mert ez emberi kötelesség, melynek teljesítése alól semmiféle kiváltásos helyzet nem tem fel senkit. A közszellem nemesítése, tisztántartása és erősítése képezi feladatát ennek a lapnak, s meg vagyok róla győződve, hogy mig hagyományaihoz, elveihez hűséges marad, eddigi támogatói ezután sem fogják engedni, hogy hivatásának magaslatáról lezszorítsa a rövidlátás és a roszakarat.

Bocsánatot kérek tévedéseimért; ezeken a hasábokon csak meggyőződésemnek adtam kifejezést; igyekeztem tiszteletben tartani az egyéni becsületet, bár a hűségöt sohasem kiméltem. Szemeim előtt a közjó lebegett, mikor ítéletet mondtam, ez legyen méntségem, melyért igaz emberek sok botlást megbocsáthatnak. Utolsó czikkem ez itt; Isten áldását kérem benne Gömörmegyére.

Lőrinczy György.

Városi közgyűlés. Rimaszombat városa f. hó 6-án képviselőtestületi közgyűlést tartott, a melyen a képviselőtestület tagjai meglehetősen fogyatékos számban jelentek ugyan meg, ez azonban nem akadályozta a gyűlést abban, hogy egy — különben az alkalom által nem indokolt — szenvedélyes vitát folytasson le. Arról volt szó, hogy már régebben egy bizottságot küldött ki a közgyűlés a végből, hogy a városi tisztviselők fizetésének rendezésére s nyugdíjalap megalkotására munkálatot dolgozzon ki és terjesszen elő. Miután a bizottság többszörös kísérletezés után sem volt összeszedhető (oh, ezek a kedves bizottságok!) a polgármester és a főjegyző erről most jelentést tettek a közgyűlésnek s egyszersmind beterjesztették a tanács azon javaslatát, melyben a tisztviselők évi fizetését egy-egy csekélyke összeggel (50—100 frt) emelni javasolja. — A javaslat ellen első sorban Samarjay János virilis tag szóltal fel, kijelentvén, hogy mig a mezőgazdasági válság tart, semmiféle fizetésemelést nem szavaz meg. Pártolta e felfogást Ifjabb Sütő István, Lengyel Pál és Soós Ferencz timár, míg a ja-

A nemzetiségi obscuritások megvilágító lámpája ott van szellemi termékünk könyvében; és ezek a sugarak bontó erővel hatnak a *kételyek* eloszlására, oszlató erővel azoknak megbontására s egyesítő erővel a nemzeti, magyar nemzeti eszme felfogására, gyújtó erővel annak elfogadására.

Mert mi az irodalomtörténet, ha nem annak tanúsága, hogy volt, hogy élt, hogy munkált legrégebben ugy mint régen, mint a közel multban, mint jelenben? A történelem pragmatizmusát a daloló költő tehetőség oldja fel, szépiíti meg. A mit nem látott meg a történelem szeme, meglátta az énekmondó, miről szót sem tartottak meg a pergamen lapok sárga ívei, arról szép dalok maradtak fel, arról a mesélő kedv, a mondák szája mindig tudott valamit elmondani az utódoknak.

A sirba merült hajdan egy dal rimeiben, egy monda csillogó világában támad föl — a mint a költő mondja:

„Száll a madár ágról, ágra,
Száll az ének szájról, szajra;
Fű kizöldül ő sirhanton,
Bajnok ébred hősi lanton.”

Az ő sirhantok propyleumai a dalgrimusok versszakai; és a nemzeti hősök küzdelmeinek. Thermopyléről a mondák beszélnek. Ezek beszélnek, hogy mit tettek a nemzetért, hogy haltak meg az édes földért. Meg-elevenedik a nemzeti mult elmerült világa tele hazaszeretettel, tele nagy hősökkel, óriási küzdelmekkel, a nagy hősök egész sorával — de ezek mindnyájan a miénk voltak, — de ezek mind azért éltek, haltak, küzdöttek, mit *hazának* nevezünk. Lenne csak egy Iliászunk, Odysseánk, Niebelungen-Liedünk — lenne csak, meglátnám irhatnának-e a Kollár János nevű fantaszták *Szlavieserákát!* Lenne csak együtt ez a nagy evangelium, ez a nagy biblia, meglátnám, ha elesavarhatnák-e az igazat, ha az övéknek mondhatnák-e földet, honnan az egyetlen nagy szláv fejedelem koldusként futott el, mert nem tu-

vaslat mellett Török János, Baksay István, Molnár József, Dr. Szabó Samu és Glauf Pál szállottak sikkra, mindannyian hangsúlyozván, hogy nemcsak a kor változott viszonyai, de maga a város dekoruma is megköveteli, hogy tisztviselőink legalább a méltányosságot megközelítő legyenek javadalmazva, oly munkakörben, melynek betöltése egy-egy egész embert kíván. — Érvelésük eredménye meg lett ugyan, a mennyiben a közgyűlés óriás szótöbbséggel fogadta el a tanács javaslatát és határozta el a tisztviselők fizetésének felemelését, azonban a javaslat három ellenzője Samarjay János, Lengyel Pál és Soós Ferencz tímár ellene szavazott, a negyedik: Sütő István időközben eltávozott, Éva János pedig nem szavazott. A javaslat védőivel mi is azt tartjuk, hogy ezt a határozatot a város, — mint magasabb erkölcsi testület — dekorumának kedvéért egyhangulag kellett volna meghozni.

Törköly József jubileuma.

1895. nov. 3.

Rimaszombat város közönsége és a város és vármegye tanítótestülete szép ünnepélyen jubilálta folyó hó 3-án Törköly József közs. elemi fiúiskolai igazgató negyedszázados sikerteljes működésének évfordulóját.

Lapunk múlt számában megemlékeztünk a derék igazgató lelkes és odaadó munkásságáról, mely a lefolyt 25 év alatt nem volt zajos, nagyhangú, de annál gyümölcsözőbb, s meg vagyunk győződve arról is, hogy ezután — miúgy a jubilans az ünnepélyen többször ismételte is — ép-oly lankadatlan buzgalommal és lelkesedéssel fogja oktatni az ifjúságot, mint ezt eddig tette. Adja Isten, hogy ezt mindannyiunk öröme, városunk és a haza javára minél hosszabb ideig tehesse!

Maga a jubileum az ünnepelt esendes, szerény egyéniségéhez méltó volt, s annak lefolyását nem zavarta egy diszonáns hang sem; ami eklatáns kifejezése volt az általános tisztelőnek és becsülésnek, melylyel a jubilans hosszú működése és rokonszenves egyénisége iránt a nagy közönség viseltetik.

A „Három Rózsa” nagytermében vasárnap délután 3 órákor szép számú és válogatott közönség gyűlt össze, melynek sorában városunk hölgyközönsége is szépen volt képviselve.

A községi iskolák igazgató-választmányának elnöke: Nagy Ferencz városi főjegyző, a negyedszázados jubileum alkalmából összehívott díszgyűlést lelkes és szép szavakkal nyitotta meg, s általános helyeslés közben felkérte Institorisz Endrőt, Dapsy Józsefet és Kalla Mihályt, hogy a jubilans Törköly Józsefet, hívják meg a közgyűlésre.

Az ünnepelt nemsokára megérkezett s a közönség lelkes éljenzése között foglalta el az asztalfőn fentartott helyét, mire a dalárda szépen előadott alkalmi darabja: „Dalszabadság” után első sorban az igazgató választmány nevében annak elnöke Nagy Ferencz üdvözölte őt szépen előadott s hatásos beszédben, mely könyveket esalt a jelen voltak szemébe. Utána Józsa Antal kir. tanfelügyelő intézett a jubilanshoz magas szárnyalású és kellemesen esengő hangon, szónoki lendülettel előadott üdvözlő beszédet, mely a benső érzelmek hangján tolmácsolta a jó barát köszöntését és a hivatalos elismerést. Felolvasta dr. Wlassits Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszternek következő levelét: „Tekintetes Törköly József iskolai igazgató urnak Rimaszombat. Tudomásomra jutott, hogy igazgató ur most üli meg tanítói működésének huszonötödik évfordulóját. Kellemes kötelességet teljesít, midőn igazgató urnak a tanügy terén kifejtett hosszú és buzgó tevékenységéért őszinte köszönetemet kifejezem. Budapest, 1895. október 30. Wlassits, sk.”

A miniszter elismerő megemlékezése láthatólag kellemesen lepte meg a jubilans és a jelen volt közönséget. Ezután Glauf Pál, az ág. evang. egyház főesperese, ki

számos tagból álló küldöttség élén jelent meg s mondott szépen előadott, kerekded üdvözlő beszédet. Majd Rimaszombat város közönségének nevében szökö Szabó György polgármester, ki egyszermind a községi iskolákat tartató hatóság képviselőjeként is tolmácsolta annak megleghangú üdvözlését.

Erre egy szép jelenet következett, mely mélyen meghatotta a jubilans és a közönséget. A jelenlegi növendékeket képviselő gyermekek csoportja járult a jubilans elé Paal Gyula tanító vezetése mellett. A kiesnyek érzelmeinek ékesszavú tolmácsolója Nagy Ferencz városi főjegyző szeretettelgall és kedves fia: Nagy Imre volt, ki meglepő bátorsággal és ügyesen mondta el a következő esnacs verset, Paal Gyula alkalmi szerzeményét:

Szeretett Igazgató Tanítónk!

Meghatott szívvel állunk im' elődbe.
Kedves tanítónk, iskolánk feje!
Te oktátád elménket jóra, szépre,
Hálánk legyen hát — munkád érdeme.

Töled tanultuk áldani Istenünket
S azt, hogy „házát szeressen a magyar!”
Hazát! mely ha bevégzük életünket,
Hantjával békén... esendben eltakar.

Oh, nézd, mivé tesz bennünket a hála,
Hallgasd meg hát ajkunknak szököját.
Hisz' e szököat szívünket eléd tárja,
Hogy mit nyujtott könyvet lapozd azt át.

Itt állsz előttünk, iskolánk vezére,
Atyánk! kinek szemébe' köny ragyog...
Jóságos arezol' s alakod' szemléve
Kéblünk a büszkeségtől feldobog!

Oh, mert ki annyi hosszú év során át
Egy dícső pálya útját futja meg:
Mégérdemli az érdem koszorúját,
A mit fejére fon a szeretet!

Kit most olyan sokan megünnepelnek
Kedves tanítónk, iskolánk feje!
Halld meg hű imáját gyenge szívünknél!
Áldjon meg a — magyarok istene!

Oh, áldjon meg hosszú, boldog élettel
A sok jóért, a mit velünk tevel...
Kit környeznek ilyen nagy szeretettel,
Ha elmul' is. — azért emléke él.

A növendékek után Zachar Gusztáv az ipartanoda felügyelő bizottságának nevében hosszabb üdvözlő beszédet mondott, melyben az ipari oktatás akadályait és hiányosságait okait is feltárta az illetékesek okulásá és jövőbeli intézkedés reményében. Utána a gömörmegeyi általános tanítótestület nevében Ulreich János elnök, a dobsinaiak megbízásából Nagy Albert üdvözölte az ünnepeltet. Majd Fábry János főgymn. igazgató a főgymnásium tanári kara, Timkó Mihály a helybeli róm. kath. tanítók nevében mondott esinos üdvözlő beszédet.

Ezután néhány rövid, de nagy tetszéssel fogadott üdvözlő beszéd fejezte be a szép ünnepélyt. Az általános ipartestület nevében Kriston Szabó János elnök mondott esinos, kerekded beszédet; a nagy küldöttséggel képviselt polgári olvasókör üdvözlését pedig Rábely Miklós elnök tolmácsolta szép szavakkal. A díjoksegélyző egyet küldötteinnek szököka: Mihályi Lajos volt, s utána Fülöp Béni az elemi leányiskola tanítói nevében fejezte ki őszinte üdvözlését. Az utolsó szökök Váry János volt, ki a jubilans tanító társai benső érzelmeinek volt hívatott tolmácsolója. A szökök és a jubilans ez ünnepélyes pillanattban — az érzelmek és a szép beszéd behatása alatt — méltán érzékenyültek el.

A jubilans Törköly József minden egyes üdvözlő beszédre talpraesett, szépen átgondolt s nagy tetszéssel fogadott beszéddel válaszolt, melynek mindenikében hálás köszönetét fejezte ki a nem várt ünnepeltetésért s a szives megemlékezésért, melyben tanítói működésének fényes elismerését és méltánylását látja. Minden választát a közönség zajos éljenzéssel kísérte.

A lélekemelő énnepély befejezéseül a dalárda a „Hymnus”-t énekelte el, mire a díszközgyűlést Nagy Ferencz elnök berekesztette.

Este ugyancsak a nagyteremben mintegy 140 terítékű fényes bankett volt, melyen városunk szép hölgykoszorúja is nagy számmal volt képviselve, s megjelent Bornemisza László alispán is. Az asztalfőn Törköly József mellett Józsa Antal kir. tanfelügyelő és Nagy Ferencz igazg. vál. elnök ültek, szemben pedig az ünnepelt családja foglalt helyet.

Az első felköszöntőt Nagy Ferencz mondta, s

egész nemzet? S Tompa „Gályarabja”, Arany „Rachel”-je nem-e egy nemzet átka, nem egy nemzet siralma-e mi itt van kifejezve? Kistaludy Károly „Mohács”-ában az őt dícsőséggé nagy költője, vagy a „Nagy-ideai cigányok” dalosa irt-e valóbb elégiát... a nagy tetszésnek már nem lesznek nemzeti elegikusai. Nemde a lélek síró húrja zendül meg sziveinkben, mikor az apothosis vagy a „Gólyához” rímei megcsendülnek? Honnan tanuljuk azt a történetét a nemzetnek, melynek írói nem voltak, — nem lehettek?

A „Szökö” és a „Hymnus” térdre ejtenek, s földetlen fölvel imádkoznak el.

De ne szökönk tovább, hiszen előttünk a könyv, olvassunk belőle, s a mire az tanít legyen a mi bölcseségünk, a mi érzelmi, a mi lelki, lelkesedésünk.

... Ezért fontosab az irodalomtörténet, mint egyéb tárgya az iskolának.

De fontosságát nemcsak nemzeti vonatkozással bírja, hanem társadalmi, jobban kifejezve magunkat, műveltségi vonatkozásával is. Kimagyarozzuk szavunkat.

Ha a társadalmi körök műveltségi készségét bírálja az ember, ha a társalgási módozatokat vizsgáljuk, azt tapasztaljuk, hogy talán egy téren sem találunk akkora tapasztalatlanságot, járatlanságot az ugynevezett műveltebb körökben, kiktől pedig joggal megkövetelhetjük az ismeretek ezen irányát is, ismételjük, semmi téren sem tapasztalunk akkora járatlanságot, mint épen az irodalomtörténet és történet terén. — Mert míg más nemzetek nővója olyan, hogy hazájok történelmi eseményeit nem csak a műveltebb, iskolázottabb körök ismerik, hanem az alsóbb osztálybeliek is, az irodalomtörténet jelesit nemcsak névleg ismerik, hanem műveiket olvasák, sőt kívülről tudják, addig nálunk ezt nem tapasztaljuk. Csodálatos és megfajthatatlan, hogy egy nemzet, melynek történelmi múltja oly gazdag, ha nem is mondhatjuk ezt az irodalomra, de egyes kiváló jelesekre büszkén hivatkozhatunk, épen ez a nemzet ismeri legkevésbé történelmi múltját, ismeri irodalmát. Hogyan van ez?

szép szavakkal emlékezett meg a jubilaus negyedszázados hasznos és lelkes munkásságáról s rokonszenves egyéniségéről, őt a jelen voltak nagy tetszése mellett éltette. Uthly Antal ugyancsak az ünnepelt jóléért üritette poharát. Józsa Antal nagy figyelemmel hallgatott, talpraesett tősztot mondott, melyben lelkes szavakkal éltette Nagy Ferenczet. Szép szököit és kellemes előadását általános zajos tetszésnyilatkozatok kísérték. Becke Bálint sikerült felköszöntöbön éltette Józsa Antal és Meszlényi Zoltánt, a két jeles tanfelügyelőt. Nagy Albert dobsinai tanító Szabó György polgármestert köszöntötte fel, ki viszont Dobsinát és küldötteit éltette. Ezután emelte fel poharát Baksay István kir. tanácsos és egy minden ízében kitünően sikerült, klasszikus s szellemes ötletekkel fűszerezett tősztotban éltette a jubilans, mint volt tanítványát, ki különben azzal a mindenki által is hön óhajtott kívánsággal előzte meg őt, hogy a Törköly fél-zázados jubileumát is együtt viruló egészségben ünnepeljék meg. Még Glauf Pál éltette a jubilans családját, mire a társaság, mely szép muzsikaszó mellett kellemesen mulatott, nemsokára tánczra kerekedett s éjjel-utánig fokozott jókedvvel járták a tánczot.

Megemlítjük még, hogy a jubilanshoz nagyszámú sürgöny és levél érkezett, melynek egy részét Nagy Zoltán a vacsora alatt felolvasta; továbbá őszinte elismeréssel kell megemlékeznünk Váry Jánosról, ki az ünnepély rendezésében rendkívül sokat és lankadatlanul fáradozott, mindenütt figyelmes és tapintatos volt, s a bankett ügyes rendezésében is az érdem oroszlánrésze őt illeti. — Végül meg kell dicsernünk a „Három Rózsa” ez időszertinti vendéglősét: Gömöri Edét, ki a banketten nemcsak a pontos és figyelmes kiszolgálattal s a tetszetős szervirozással, hanem az izletes, jól és élvezetesen készített ételekkel és kitünő borok szolgáltatásával érdemelte meg a közönség általános elismerését és dícséretét.

Köszönetnyilvánítás!

Mindazon igen tisztelt testületeknek, közel- és távoli ismerősök, jó barátok, tisztelő kartársak- és hálás tanítványoknak, valamint Rimaszombat város fennkölt gondolkozásu- és nemesen érző intelligens közönségének — kik 25 éves tanítói jubileumom fényét, szives megemlézésük- avagy megemlékezéssükkel kegyesen emelni méltóztattak — ez uton is hálás köszönetemet nyilvánitom; — s esekélységemet pedig továbbra is nagyra-becsült jó indulatuk- meleg érdeklődésük-, támogatásuk- és felette kitünető barátságukba ajánlom.

Mély tisztelettel vagyok és leszek örökké hálás és lekötelezett szolgálók

Rimaszombat, 1895. nov. hó 6-án.

Törköly József, közs. el. isk. igazg. tanító.

Hirek és vegyesek.

Virághullás. Egy gyönyörű, kedves, szertetre-méltó ifjú lanykát rabolt el újra a kérlelhetetlen halál, gyászba borítván egy általános tisztelt és becsült családot. Kubinyi Aladár törvényeszkői elnök bájos leánya, a kedves Izaura, f. hó 6-án hosszú szenvedés után örök alomra szenderült. A megdöböntő gyászír gyorsan futotta be az egész Rimaszombatot s mindenütt őszinte fájdalomt és részvétet keltett, egyrészt azon igazán nemes lelki tulajdonságok miatt is, melyekkel a korán letört szép virág oly elragadóan vonzó egyénisége bővelkedett, másrészt pedig mert mindenki tudja, hogy a gyászborulott család tagjai mily bensőségteljes szeretettel esüggtek a szülők ezen egyik igazi szemétfényén. — Vigasztalja meg őket a mindenható gondviselés, s a korán elhunyt kedves gyermek fölött pedig virasszon sokág a kegyelet és szelid emlékezés! — A család a következő gyászjelentést adta ki: „Kubinyi Aladár és neje Fodor Riza, leányuk: Mária; — özv. Kubinyi Lászlóné szül. Szakall Franciska, családájával; — özv. Fodor Agostonné szül. Abaffy Mária, családájával; — Kubinyi Gedon; — özv. Molnár Viktorné szül. Abaffy Erzsébet, a nagyszámú rokonság nevében mély fájdalommal jelentik forrón szeretett leányuknak testvérüknek, unokájuknak, húguknak felső-kubinyi és demjénfalvi Kubinyi Izaurának élete 18-ik évében, a halotti szetségek ájtatos felvétele

Talán kihalt a történelmi érzék, vagy más okból? Sajnos, egyébként nem tudhatjuk be, mint ennek s annak, hogy a történelmi érzék a mindinkább internacionális irányzat, szellem jobban és jobban gyöngíti, megsemmisíti és az internacionális irányzat hódít, kiterjed az irodalomban is, idegen műveket, vagy ezek utánzatait jobban, szivesebben tudja élvezni közönségünk, mint azt, melyet igazán a magyar faj szellemé hat át s eredetével a magyar föld sajátjára vall. Elszomorító jelenség az, mert mélyen benyul a legfontosabb társadalmi kérdések tömkelegébe s bizonyos felbontó jelenséget mutat, annak felbontó jelenségét, mivel a legfontosabb állami és nemzeti érdekek összetartó kapesa, a teljes szétmálás stádiumába jutva, megszűnik minden közösség érzete a közös hazának, az egyháznak, annak a hazának, minek eszméje csoportosított, tartott eddig össze. Hová vezet ez? Talán ez mutatja a világ társadalmának újabb alakulását...?

Ezen irányzat ellen a legjobb óvszer az, ha az iskola tanítását erősen a nemzeti szellem hatja át, ennek levegőjében kell magába szívni a leendő nemzedéknek az erős nemzeti érzést. Ennek az érzésnek erősítője pedig, a mint már említettük, a történelmi szellem határozottabb bevétele az iskolák tanítási módorába. Ha ez a szellem munkásabban hatott volna eddig, akkor nem volna meg az a pangás társadalmi életünkben, hogy az ugynevezett jourokon mindenről hall az ember, csak történelmi s irodalmi dolgokról nem.

Nem volna az a sajnos jelenség sem, hogy a nemzeti érzület a családok köréből mind jobban vesz ki, még azon családok köréből is, melyeknek pedig történelmi múltjuk van.

Nagyobb érdeket kell fölkelteni az irodalom iránt, hogy szeretettel forduljon mindenki fejéje s ez legyen a lélek nemzeti öltözeténél a toilette-tükör, az, mi legsajátosabb kifejezője a nemzetinek.

után folyó évi november hó 6-ik napján történt gyászos kimúlta. A boldogult hült tetemei folyó évi november hó 8-án, délelőtt 10 órakor fognak a róm. kath. egyház szertartása szerint beszenteltetni s a várgedei családi sírboltba örök nyugalomra tétetni. Az engesztelő szentmise-áldozatok pedig Rimaszomban, f. november hó 9-én d. e. 10 órakor fognak a Mindenhatóknak bemutatni. Alma legyen nyugodt, béke drága porai telet! — Rimaszombat, 1895. november 6-án.

Katonai előléptetések. A csillaghullásból nov. 1-én jutott egy kevés a mi tisztjeinknek is. *Németh János* hadnagyot, a rokonszenves fiatal tisztet, főhadnagygyá, *Schillerwein János* tiszthelyettes pedig hadnagygyá léptette elő a legmagasabb hadur. *Witsch Ede* hadnagy-számtisztit rangot nyert. — A többi előléptetésekből is érdekel bennünket az, hogy *Haded el Fallallah Mihály* őrnagyot, ki a szabadkai mentelep vizsgálata végett gyakran időzött városunkban, alezredessé léptette elő a király, dr. *Lederer Alfréd* pedig I. oszt. ezredorvosi rangot nyert.

Könyvelő választás. A rimaszombati takarékpénztárnál *Lőrinczy György* — miután a „Felvidéki magyar köznevelődési egyesület“ titkárává választott meg, — lemondott állásáról, melyre most az igazgatóság pályázatot hirdetett és t. hó 4-én Rónay Gyula megyei számtisztet választotta meg. Rónayban a takarékpénztár bizonyára egy lelkiismeretes, pontos és munkás tisztviselőt fog nyerni.

A Rimaszombati polgári olvasóköri hangversenye, mely f. hó 10-iken vasárnap este 8 órakor a „Három Rózsa nagy termében tartatik, általános, élénk érdeklődés tárgya. A rendkívüli élvezetesnek ígérkező estély bizonyára nagy közönséget fog vonzani, s mint halljuk, a vidékről is többen készülnek a hangversenyre, mely után a fiatalok táncezmulatságot rendez. A hangversenyre jegyek előre válthatók özv. *Miskolczy István*né ezukrárszádjában. Az ügyesen összeállított, változatos műsor a következő: 1. „Szerettek“ Engesser Mátyástól. Előadja: a rimaszombati dalárda. — 2. „Chant sans Paroles“ Tschakowsky P. II. mű 3. sz. — „Pilgerchor“ Wagner R-tól. Jankó Pál által az új zongorára átírva Előadja a Jankó-féle zongorán Kapy Gyula ur. — 3. „Magándal.“ Magyar népdalok. Váry János szerzeménye. Előadja cigányzene kísérettel: Rábely Katiza k. a. — 4. „Felolvasás.“ Tartja: Dr. Veres Samu ur. — 5. „Bücsü.“ Zimay Lászlótól. Vegyeskar. Előadja: Rábely Katiza, Polyák Jolán, Danielisz Etel és Rásky Etel k. a., Huszt Lajos, Fülöp Béni, Perez Samu és Dr. Veres Samu urak. — 6. „Czimbalom játék.“ cigányzenekar kísérettel, előadja: Danielisz Etel k. a. — 7. „Werner bucsudala“ a „Säkingeni trombitás“ című operából, cigányzene kísérettel, előadja: Lefkovits Albert ur. — 8. „Harangoznak.“ Méder Mihálytól. Előadja: a rimaszombati dalárda.

Halálozás. Sulyos csapás érte a városunkból nemrég Győrbe áthelyezett pénzügyigazgatót: *Netkovszky Adolfot*, a mennyiben 16 éves *Olgaleánya* több napi szenvedés után, a legmondosabb ápolás dacára, folyó hó 3-án jobblétre szenderült. — Leirhatatlan a gyászba borult család bánata, midőn kedves gyermeküket legszébb viruló korában ragadta ki szerető karjaik közül a kéréltetlen halál. Minket is mélyen megrendített a lesújtó gyászhir, melyet bizonyára városunk közönsége is őszinte részvéttel vesz tudomásul. Ugy halljuk, hogy a pénzügyigazgatóság tisztviselői volt főnöküknek a gyászeset alkalmából igaz részvétükkel fejezik ki. A kedves halottat f. hó 5-én helyezték örök nyugalomra.

Kinevezés. *Barna Pál* tornaljai lakost a rimaszombati m. kir. pénzügyigazgatóság az ottani m. kir. adóhivatalhoz gyakornokká nevezte ki.

Katonai hírek. Említettük már, hogy *Capp* tüzérkapitány, ki kedves modorával teljesen megnyerte az itteni társaságok rokonszenvét, ideiglenesen Kassára helyeztetett át, s az önkéntesek tanításával bízott meg. A november 1-i rendelkezés szerint, most már legnagyobb sajnálatunkra, véglegesen áthelyeztetett a 6-ik hadtest tüzérezredéhez Kassára. Helyébe jön városunkba lovag *Schiller* kapitány, ki e napokban megérkezik s átveszi a szolgálatot. — A szabadkai menteleposztályhoz eddig beosztott *Papp* tiszthelyettes Szatmárra helyeztetett át, helyére pedig *Steier István* hadnagy jött, ki már átvette a szolgálatot.

Jótekonyság. Szerényi János helybeli ügyvéd, halottak napján a Rimaszombat és vidéke négyeléhez szegény árva felsegédésére 5 frotot küldött az elhunyt neje sírjára helyezendő koszoru megváltása címén A négyelet az árva nevében köszönetet mond és ez uton nyugtázza az összeget.

Eljegyzés. *Zuckermann Adolf* Rozsnyóról eljegyezte *Vácson Braun Mátyas* nevelt leányát: *Róth Jettust*.

Ujczok esküje. Az idén okt. 1-én bevonult tüzér és mentelpei ujczokok f. hó 1-én d. e. a Huszártérén ünnepélyes esküt tettek arra, hogy a hazát híven fogják szolgálni. Az aktusnak sok nézője volt. A legénység díszben vonult ki a reggeli misére, s végig hallgatta a katonai felkésző beszédét. Majd a téren elhelyezett koszorúkkal díszített ágyú körül négyeszetet formáltak, melynek közepén a teljes díszbe öltözött tisztikar foglalt állást, élén *Kramm Antal* alezredes, ezredparancsnokkal, ki a legénységhez messze esengő hangon s szónoki eloquentiával következő szép beszédet intézte: „Katonák! Ó Felsége I. Ferencz József legkegyelmesebb császárnk és királyunk, legnagyobb hadurunk, magukat behívta ide, hogy mindazt megtanulhassák és gyakorolhassák a mi egy jó katonának szükséges, hogy a veszély pillanatában legmagasabb hadurunk és a haza magukra, mint védőjükre, mint oltalmazójukra biztosan számíthasson. Behívta azért, hogy elsajátítsák mindazon kellekeket, melyek képesítik magukat arra, hogy fenyegető veszély és halál esetén férfiai bátorsággal küzdjenek császárnk és királyukért, s hazájukért éljenek, de ha kell tudjanak hősiessé meghalni is. Tartsák mindig emlékezetükben, hogy ezen nagy kötelességek keresztülvitelét, és azt, hogy szolgálathü, becsülettől katonák lesznek, ma esküvel megerősítették. A beszédet *Németh János* főhadnagy magyarul, *Schwara* hadnagy pedig tótul ismételte a legénység előtt, mire az ünnepélyes eskü következett, melyet első sorban a német nyelvű katonák tettek le, kiknek az eskü-mintát *Einsiedler Gusztáv* főhadnagy olvasta; azután a magyar, végül a tót nyelvűek ismételték. Az eskü

letétele után az ezredparancsnok és a tisztikar előtt defilírozott a legénység.

Az első polgári házasság Nagy-Szuhán mult október hó 29-ikén kötötték az ottani anyakönyvezető előtt *Fecher Márton* és *Weisz Berta* között. Az anyakönyvezető rövid beszédet intézett hozzájuk, majd a vallásos kötelemnek tettek eleget. — *Singer S. Leo* rimaszombati rabbi szép beszéd kísérettel adta áldását a fiatal párra, melynek a jóbarátok és ismerősök serege kívánt minden jókat.

Halálozás. A fővárosi újságokból értesülünk, hogy *Havas László* fiatal író Putnokon, 26 éves korában hosszas betegsége után meghalt.

Köszönbánya-konzorcium. Az immár virágzó „Gömöri faipar-részvénytársaság“ kebelében és aegise alatt megyénkben új köszönbánya részvénytársaság alakult, mely a Cöburg hercegei nógrádmegyei nagy köszöntelepeit vásárolta meg, s azok czélszerű kiaknázására vállalkozott. Az üdvös és megyénk felvirágzását czélzó új vállalatot őszinte örömmel üdvözljük, mert élén oly férfiak állanak, a kiknek már neve is teljes biztosítékot nyújt arra nézve, hogy szolid és életképes vállalkozásról van szó, a mely egyedül a közérdeket tartja szem előtt. Az új köszönbánya konzorcium megalakulásának történeti leírását kaptuk e tárgyban illetékes helyről, azonban annak közlését — ezuttal térszűke miatt — kénytelenek voltunk lapunk jövő számára halasztani, azonban már ezuttal is felhívjuk arra olvasóink szíves figyelmét.

Tanítók gyűlése Jolsván. A nagyrözei járáskör tanítósa október hó 29-én látogatott gyűlést tartott *Jolsván Jurin Samu* elnökle alatt, ki a gyűlést lelkes szavakkal nyitotta meg s kérte a tagokat, hogy ezután is mind eddig „A haza minden előtt“ jelszóval ellátott zászló alatt egyöntetűen, buzgón szolgálják a magyar nemzeti népevelést. — *Bazilidesz Gusztáv* polgármester a város nevében melegen üdvözlö a jelenlevő tanítókat, mint a város szívesen látott vendégeit. Majd a jegyzőkönyv felolvasása után *Berz éthy Károly* rákos-telepi tanító olvasta fel: „A tanító mellesfoglalkozásai“ című munkáját, mely szerint — a többséggel szemben — oly ideális álláspontra helyezkedett: hogy a tanító csakis legszentebb hivatásának éljen, mert a legtöbb mellesfoglalkozás — péld. a méhészet is rajzás idején — a tanítás-nevelés rovására van; már a tanítói állást alacsonyítja s azonkívül semmi vagy aránytalan esekély haszonnal jár. A tanítók tisztességes fizetését ohajtja az egész vonalon — *Szabó Károly* turesoki tanító: „Milyen módokkal és eszközökkel lehetne oda hatni, hogy falu helyeken a szorgalmi idő emeltessék“ című értekezését olvasta fel. Fialat hűvel, pályája iránti lelkesedés szülte buzgósággal, egyszerűtettel dolgozta fel s adta elő szép értekezését. Helyes, tárgyilagos felfogása, eszemenete, választékos iránya elragadta a hallgatóságot, mely zajos éljenzéssel fejezte ki elismerését. Ohajtja 1-ór az 1868. t. cz. 53. §-nak elavult intézkedéseit a mai kor igényei szerint változtatásig meg, 2-ór az elavult szokásokat lassan újakkal helyettesítsék. — *Jurin Samu* elnököl jolsvai tanító „Iskolai tanszerkiállításról“ című értekezését olvasta fel, melynek szellemét, irányát s a kiállításra vonatkozó javaslatait a kör egyhanglag elfogadta. Előadó szerint minden három évben tartatnék kiállítás, melyben résztveenni az ált. tanítótestület minden tagja köteles lenne. A kiállítást három tagu bizottság rendezné s bírálná is, az eddigi szokásban levő szigorú bírálat mellőzésével. A munka önmagában hordja jutalmát s dicséret mesterét. Új tanszerek bemutatásánál felvilágosítást a kiállító nyújtson. Többi javaslatai is mind oda irányulnak, hogy a kiállítás erkölcsi haszonnal járjon s megyénk tanügyének tükörül szolgáljon. Hogy ez legyen, előkelőbb tanintézetekkel bíró városokban véli tartatni. Ennél az vizasztal, hogy akkora Jolsva is talán oda fog fejlődni, a mennyiben jelenlegi szánandó iskola-ügyének alapos megváltoztatására s annak fejlesztésére elég jóakarattal s talán buzgósággal is látszik lenni. Mind a három felolvasás a gyűlést magas színvonalra emelte s jegyzőkönyvi köszönetet s elismerést aratott. *Törköly József* rimaszombati igazgató tanítót 25 éves jubileuma alkalmából, érdemei elismerésül a kör örömmel üdvözlö, melylyel elnökét és jegyzőjét bizza meg; ugyszintén *Józsa Antal* kir. tanfelügyelő urat, első gyűlése alkalmából távirati uton üdvözlö a kör. — Több apróbb ügy elintézése után a fehérszázalok ült a nagy társaság. *Bazilidesz Gusztáv* polgármester szépen átgondoltan, meleg szavakkal a város szellemi vezetőjére s így munkatársára s a kör vezérére *Jurin Samu* s a kör tagjaira emelte poharát. *Jurin Samu* *Bazilidesz* polgármestert és *Habány főjegyzőt*, *Buesegh Alajos* aljegyzőt a tanító-ságot, *Polecz József* járásköri jegyzőt *Perjessy Lászlóra* valamint a három munkahözóra emelték poharaikat. Utóbbi az összes jelenlevő tanítók nevében *Jolsva r. t.* város szíves vendéglátásaért lapunk útján is hálás köszönetét fejezi ki.

Rémes családi dráma. Szörnyű eset történt városunkban f. hó 1-én este, melynek híre villámgyorsasággal terjedt el a csöndes városka lakossága körében, nagy szenzációt keltett, mert ily megrázó esemény emberemlékezet óta nem fordult elő e vidéken. A helybeli kir. törvényszékhez tartozó fogház egyik öre: *Gárgyán Szilveszter* 35 éves szegedi származásu, csinos, erőteljes ember pénteken este agyonlötöte 27 éves feleségét, agyonszurta két kis fiát s aztán agyonlötöte önmagát. Pénteken délelőtt még szolgálatot végzett, az őrségen is volt s d. u. 1/4-kor Felede utazott azzal, hogy Rozsnyóról érkező feleségét várja; azóta nem látták. 2-án reggel 6 órakor egy börtönőr elment *Gárgyánnak* a *Ferenczi-utcában* levő lakására, de miután hasztalanul zörgetett, jelentést tett *Barna Imre* városi kapitánynak, ki a helyszínére sietett s feltörette az ajtót. Szörnyű látvány tárult a belépők szeme elő. A kis szoba közepén egymáshoz közel feküdt a házaspár holtteste vértócsában, az egyetlen ágyon pedig egymás mellett feküdt a két fiú: a nagyobbik 7 éves *Szilveszter*, a kisebbik 4 éves *József* összeszurkálva, vérbe fagyva — holtan Csakhamar megjelent a városi rendőrörvos dr. *Szabó Károly*, ki a halált és halálokat konstatálta. Az asztalon találtak 3 levelet. Az egyik így szól: „Az én nevem *Gárgyán Szilveszter* 35 éves, feleségem: *Kiss Julianna* 27 éves, nagyobb gyerek: *Szil-*

veszter 7 éves, kisebb gyerek *Józsi* 4 éves. 9 és 10 óra között követtem el.“ A másik két levélből megtudjuk az okát is a megrázó eseménynek. Az egyikben atyjának, anyjának és Józskának írja, hogy mikor Felede mentek, felesége megszökött és Rozsnyóra ment, valami fiúhoz, és pénteken valahova utazni akart a szerelmes pár; a férj azonban értesült utjukról s délután Felede utazott „ott megfogtam őket“, — írja — és én öt hozzáim és két gyermekemhez vittem és ezzel vége! Isten veletek!“ A harmadik levelet megszólítás nélkül írta, s ismételtelen elmondja, hogy felesége megcsalta s a szegény kergette őt a halálba, Buesut mond a társai által is bálványozott és köztiszteltetben álló királyi ügyésznek: *Dr. Hángi Győző*nek s a fogház derék felügyelőjének: *Lokcsánsky* Endrénének. Az iszonyu mérszárlást különben, ugy látszik, előre meggondolva, egész tervszerűen és ritka nyugalommal végezte, mert irása is több helyen biztos kézzel vall s rendelkezik temetéséről, melynek költségeit tárczájában hátrahagyott 15 ftt készpénzből s butorai árából kivánja föfizetni. Az asztalon talált nagy konyhakést is előtte való nap élesíthette ki. Ezzel az egyik gyermekem három föltétlenül halalos szurást ejtett, a másikon egyet. Feleségét és önmagát nagy lovassági revolverrel lötte halántékra, előbbi mellén még egy hatalmas szurt seb is tátong. Csodálatos, hogy ez a máskülönb legesendesebb vérmérsékletű ember ily irtóztos mérszárlásra képes volt. Társai rendkívül szerették, mert jó modoru, simulékony természetű, jozan, derek ember volt, soha még egy káromló szót sem hallottak tőle. Jó magaviseletével fölebbvalói becsületét érdemelte ki. Nem volt közlékeny, s annyira tartózkodó volt, hogy családi baját még legjobb barátai előtt is titkolta. A szomorú esetnek gyorsan híre ment s hetivásár lévén, óriási néptömeg csoportosult a szerencsétlen véget ért család lakása körül, melyet a rendőrség a kíváncsiak elől elzárt. *Barna Imre* kapitány a család rokonait sürgönyileg értesítette az esetről, kihallgatta a szomszédokat, kik csak annyit mondanak, hogy 10 óra tájban tompa zuhanást hallottak; majd elszállította a hullákat a gömörmegei közpórház halottas házába. Százakra menő nép kísérte a koporsókat vivő kocsit s az emberek őszinte szánalommal és részvétellel beszélnek a rémes családi dráma ártatlan áldozatairól, a szegény gyermekekről. — Miután az a gyanu merült fel, hogy *Gárgyán* a szörnyű tettet beszámíthatatlan állapotban követte el, az ő hulláját *Dr. Szabó Károly* rendőrorvos felboncolta, de az agyban semmi káros elváltozást nem talált. — Vasárnap megérkezett Szegedről az aszszony édes atyja *Kiss György*, kit rendkívül lesújtott a szerencsétlenség híre. — Az áldozatok temetése folyó hó 4-én délután 2 órakor volt a kórház halottas házából, melynek tájkát már ebéd után megszállta az érdeklődő nagy közönség. A végtisztességre kivonultak a *Gárgyán* társai, a fogházörök is, *Dollák Rezső* r. kath. káplán végezte a gyászszertartást, mely után a koporsókat százakra menő néptömeg kísérettel a temetőbe szállították.

A nemzet halottjai. Halottak napja alkalmából a nemzet nagy halottjainak síremlékeit mutatja be az „Ország Világ“ most megjelent (44.) száma. Ezeket kívül pompás képeket találunk ott az új igazságügyi palota falfestményeiről, azután egy gyönyörű illusztrációt *Judás Iskariótól*, arcképeit *Pietro Mascagninak*, *Sánta Antalnak* stb. A szöveg részben *Várdi Sándor*, *Falk Zsigmond*, *Vértessy Gyula*, *Tóvölgyi Titusz*, *Jókai Mór*, *Darnay Kálmán*, *Justh Béla*, *Ördög Gyula* stb. neveivel találkozunk. Az „Ország Világ“ előfizeti ára igen esekély: negyedévre eskis 2 ftt. Mutatvány számot ingyen küld a kiadóhivatal (V. Hold-u. 7. sz.)

Milleniumi történet. Az „Athenaeum“ r. társaság kiadásában megjelenő „A magyar nemzet története“ című tíz kötetes nagy munkának (milleniumi kiadás) harmadik kötetéből, mely az Anjouk korát tartalmazza, a 41., 42., 43., és 44. füzetek kerültek könyvpiazcra. A három első füzettel befefejezést nyer *Pór Antal* kitűnő történetírónk nagyszabásu monographiája, az „Anjouk kora“, a 44. füzetben pedig *Schönherr Gyula*, ennek az egész nagy munkának segédszerkesztője, „Anjouházi örökösök“ cím alatt a Magyarországon uralkodó luxemburgi ház történetének megírását kezdi meg. Az első könyvben *Zsigmond* küzdelmeit ismerteti a magyar koronáért, majd *Zsigmond* trónralépésének körülményeit, *Bosznia* és a délvidéki forradalom történetét írja le, rendkívüli széleskörű tárgyismerettel, vonzó előadásban. Ez a füzet is számos és igen érdekes szöveggel van díszítve. Az egyik, „*Zsigmond* eszázár és király“ arcképe, a magya származásu középkori festőművészek, *Dürer Albert* (Ajtósy) a nürnbergi városában levő eredetije után; a másik műmelléklet pedig ugyancsak két magyar ötvösművészek alkotását tünteti elénk, ez *Kolozsvári Márton* és *György ötvösök* „Szent György“ szobra, melynek eredetije Prágában őriztetik. Erről a nagybesű középkori magyar képzőművészeti emlékről hű gipszmásolatot vesznek a milleniumi kiállítás számára, hol a másolat kiállitva lesz és „A magyar nemzet történetének“ olvasói már mint ismerőssel találkoznak vele. A füzet szöveggépei közül külön ki kell emelnünk *Székely Árpádnak* remek rajzait: A „Castel dell' Oro Nápolyban“ — „Novigrád“ — „A Frangepánok várkastéja Zengben“ — „A székesegyház Trauban“ — „Vrána romjai“ — valamint *Dörre Tivadar* tanár két rajzát, mely *Mária királyné* körmőczbányai házának külsőjét és belsejét ábrázolja. Ezenkívül még egy szép szöveggel van díszítve ez a füzet, ez „*Mária királyné* arcképe“, mely a runkelsteini vár egykoru falfestményéről van levéve. Egy füzet ára 30 kr. Előfizetés negyedévre (12 füzet) 3 ftt 60 kr., félévre (24 füzet) 7 ftt 20 kr.

Dr. KÁRMÁN ZOLTÁN távollétében a szerkesztésért felelős: LŐRINCZY GYÖRGY.

Magán-hirdetések.

Gyökeres szülő-ajtványok
s amerikai alanyok kaphatók
Elek Kálmánnál Sajó-Szentpéteren.

Elkelő, régi, jól bevezetett, minden ágba dolgozó

biztosító részvény-társaság
tevékeny főügynököt keres.

Írásbeli jelentkezések: „FŐÜGYNÖK“ alatt Eckstein Bernát hirdetési irodájában, Budapest, V. Fűrdő-utca 4-ik szám alá kéretnek.

Eladó ház.

Rimaszombatban a Kossuth Lajos-utca 2-ik szám alatti, magános udvarral bíró emeletes ház — mint közös birtok — szabad kézből eladó.

A venni szándékozók jelentkezzenek **Cseh Istvánnál** Sodoma-utca 7-ik szám. 2-3

Vásárjogbeadás.

Tornallya város vásárjoga az 1896-ik év január hó 1-ő napjától számítandó, egymásután következő 3 évre **1895. november hó 19-én** délelőtt 9 órakor a városházán tartandó nyilvános árverésen bére adatik.

Feltételek a városházán megtekinthetők.

Hirdetmény.

A gömörvármegyei közkórház **szolgálatra keres két 25-35 év között levő egészséges férfi-cselédet**, kik magyarul írni, olvasni tudnak és jó erkölcsűek. Evi bérüket képezi egyenkint egyszázhuszhat forint bér, egyszázkettyő forint élelmezési pénz, ötven forint ruhapénz. Összesen tehát **kettőszáz hetvennyolc forint készpénz**, továbbá természetben egy szobából, közös konyha, kamara és padlásból álló lakás, szabad fűtés és világító anyag. — A szolgálatra vállalkozók a szolgálati kötelezettségeket és feltételeket a közkórház gondnokánál megtekinthetik, ugyanott írásban vagy szóval jelentkezhetnek.

A vármegyei közkórház igazgatóság.

ÚJ KÖNYVKÖTÉSZEZET.

LÉVAI IZSÓ

KÖNYVKÖTÉSZEZETE

RIMASZOMBATBAN.

Tisztelettel értesitem a nagyérdemű közönséget, hogy helyben, a mai kor igényének teljesen megfelelő

új könyvkötészetet

rendeztem be, hol minden e szakmába vágó munkát gyorsan, pontosan és izlésesen készítek a lehető legmérsékeltőbb árak mellett.

A nagyérdemű közönség szíves pártfogását kérve, maradtam tisztelettel

LÉVAI IZSÓ,

könyvkötészet Rimaszombatban.

ÚJ KÖNYVKÖTÉSZEZET.

Hirdetmény.

83. 100. sz. — Alólírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a rimaszécsi kir. járásbíró és a budapesti kir. váltótörvényszék 1894. és 1895. évi, előbbi 1789. utóbbi 82239. számú végzése következtében **Nagy József** ügyvéd által képviselt **Kisfaludi István és Geiduschek testvérek** javára **Torma Márton** serkei lakos ellen 105 frt 330 frt s jár. erejéig fogantatott kielégítési végrehajtás utján le- és felülfoglalt és 265 frt és 315 frtra beesült lovak, lörejtű eséplőgép és rostából álló ingóságok nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek rimaszécsi kir. jbiróságának 1895. és 2115. számú végzése folytán 105 frt és 315 frt tökéleltetés, ennek 1894. május 20. és 1895. év október hó 1-ő napjától járó 6% kamatai és eddig összesen 44 frt 86 kr. 19 frt 96 kr. b. bíróság már megállapított költségek erejéig Serke községben a helyszínen leendő eszközésére **1895. évi novemb. hó 18-ik** napjának délutáni 3 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legelőbb ígérőnek becsáron alól is el fognak adatni.

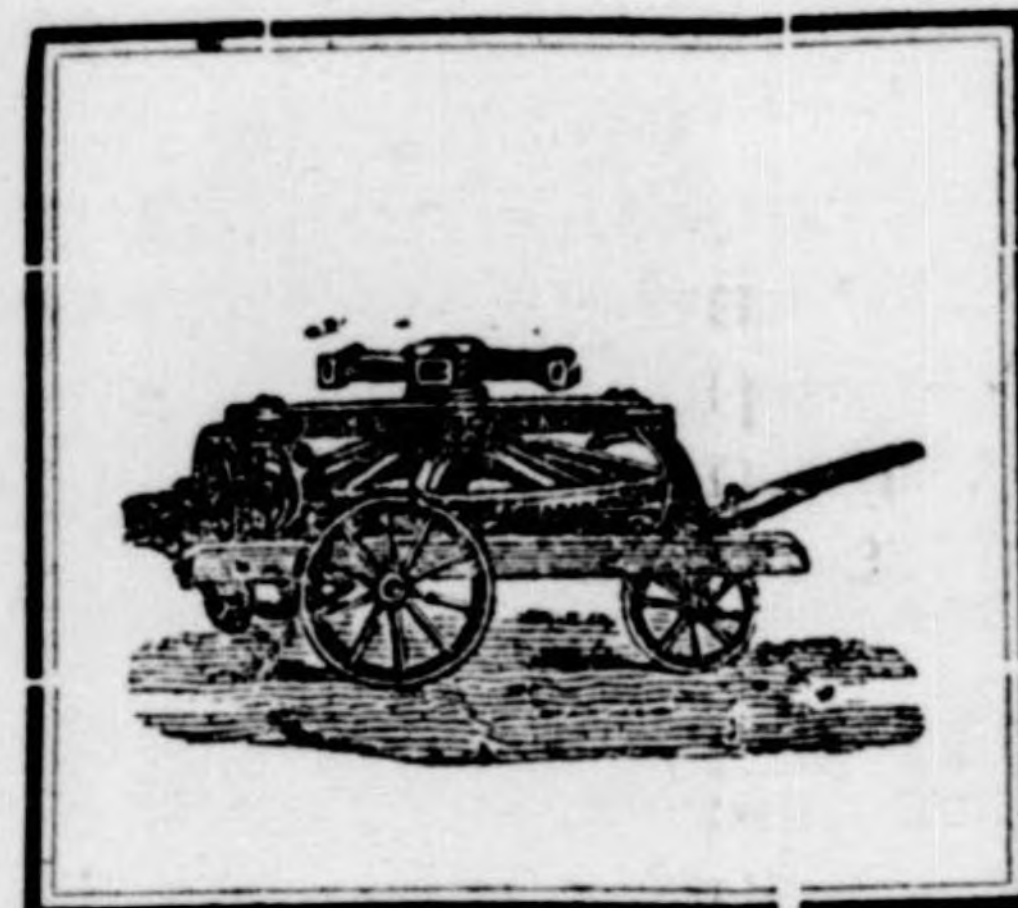
Kelt Rimaszecs 1895. évi okt. hó 31. napján.

Kovács Géza, kir. jbirósági végrehajtó.

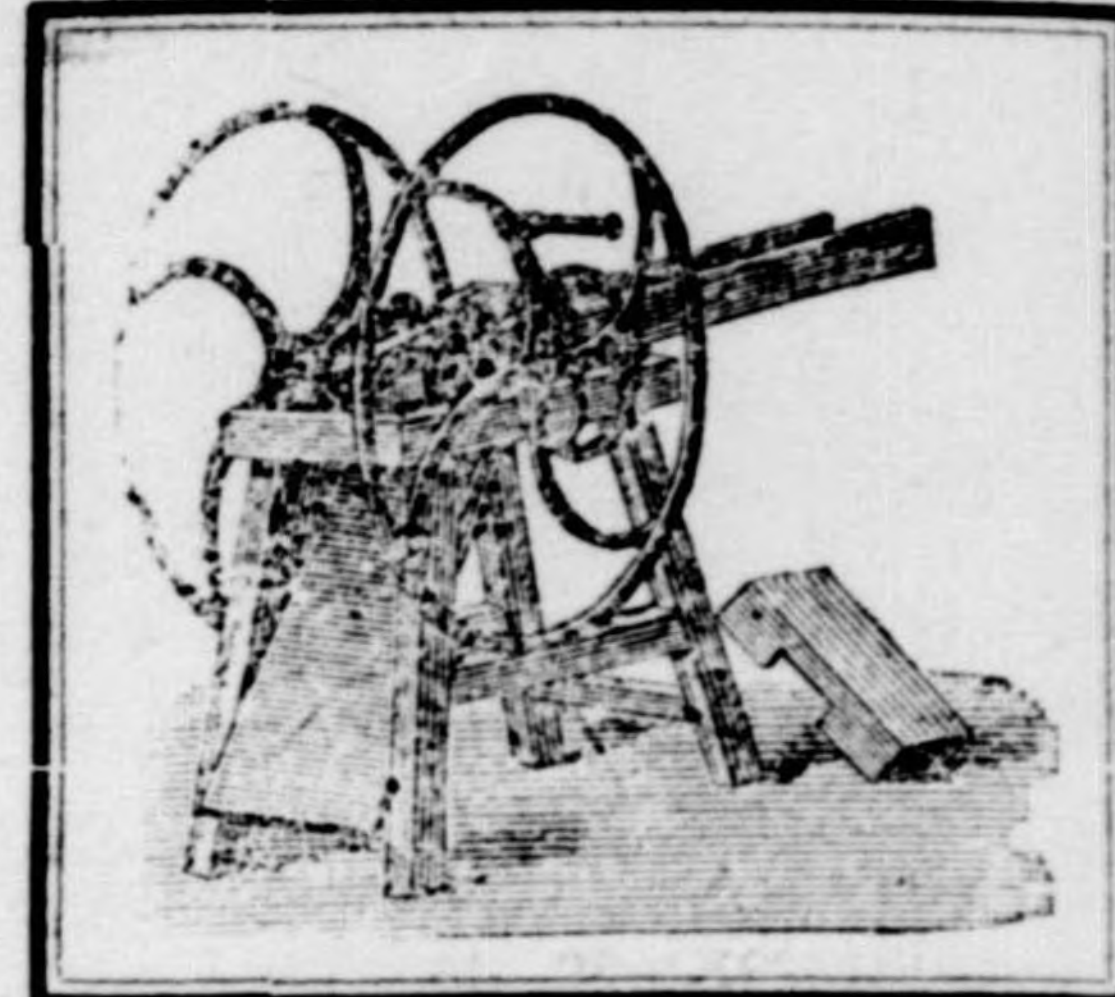
FLEISCHER és TÁRSA

gépgyára és vasöntődeje Kassán, Vám-utca 11. szám.

Ajánlja a t. gazdaközönségnek a legújabb tapasztalatok szemmel tartásával czélszerűen s gondosan gyártott jőhírnevű gépeit, nevezetesen:

Szeveskavágókat kézi- vagy járgányhajtásra,
Répvágókat és **tengeri-morzsolókat**,
Olajsajtókat és **olajmag-pörkölőket**,
Olajmag-zúzókat, továbbá **Örlő- és daráló malmokat**,

szivattyúkat, gőzgépeket és gőzkazánokat, szeszgyár-berendezések stb.

Gépeink, eszközeink és egyéb gyártmányainkat készletben tartjuk gyárunkban. — Gazdasági gépeink **képes-** valamint öntődénk gyártmányai **árjegyzékét** kívánatra ingyen és bérmentve küldjük. 1-6

Rimaszombati m. kir. pénzügyigazgatóság.

Árverési hirdetmény.

27466/IX. 1895. sz. — A rimaszombati m. kir. pénzügyigazgatóság által közhírré tételük, miszerint az alább megnevezett községek területén fizetendő bor-italadó, husfogyasztási-adó, cukorfogyasztási-adó, sör-italadó és szeszitalmérés-adó beszedési joga, az 1896. évi január hó 1. napjától 1896. évi december hó végéig terjedő időre, esetleg a felmondás fentartásával az 1897. és 1898. évekre is nyilvános árverések utján haszonbérbe adatik

Az árverések a magy. kir. pénzügyigazgatóság hivatalos helyiségében **1895. évi november hó 11. napján** d. e. 9 órakor fognak megtartatni s a mennyiben ezek az árverések eredményre nem vezetnek a 2-ik, esetleg 3-ik árverés a következő első, illetve második napon ugyanazon helyen és ugyanolyan órában fog megtartatni. — A bérelni kívánók a következőket vegyék tudomásul:

Folyó szám	A község neve	Lakosság száma	Kikiáltási ár egy évre										Jegyzet		
			Borítal		Sörítal		Husfogyasztási		Cukorfogyasztási		Szeszitalmérés-adó			Összesen	
			f	kr	f	kr	f	kr	f	kr	f	kr			f
1	Aggtelek	490	52	20	95	—	31	78	29	76	755	60	964	34	Egy csoportban vehető ki. Esetleg az itt felsorolt községek egyetlen csoportban is árvereztetni fognak.
2	Imola	371	23	10	49	—	1	70	22	92	285	27	381	99	
3	Kánó	343	8	44	31	55	4	75	3	60	252	25	300	54	
4	Pelsűcz	1766	895	80	2130	70	510	70	905	16	3988	28	8430	64	
5	Pelsűcz-Ardó	300	19	88	12	25	3	88	20	22	263	25	319	48	
6	Harkács	349	100	—	100	—	60	—	50	—	525	—	835	—	
7	Otrókoes	242	25	27	49	50	4	75	9	48	366	68	455	68	
8	Lévárt	320	30	45	24	—	6	25	5	70	40	59	472	99	
9	Löksháza	237	18	44	33	—	4	75	21	—	260	67	337	86	
10	Reeske	202	32	58	19	50	1	90	8	94	325	14	388	06	
11	Héth	320	143	12	88	10	3	40	19	62	597	57	851	81	
12	Lénártfala	523	57	20	77	15	12	74	22	44	463	66	633	59	
13	Málé	783	30	15	29	—	5	95	40	86	754	65	860	61	
14	Szkaros	411	37	41	40	50	13	03	40	68	779	88	911	50	
15	Felfalu	224	8	61	34	50	5	70	—	—	410	70	459	51	
16	Alsó Falu	349	14	05	—	—	2	46	4	25	473	76	494	52	
17	Visnyó	190	13	05	32	—	3	56	4	20	248	70	301	51	
18	Sajó-Gömör	1204	360	—	150	—	120	—	150	—	2570	—	3350	—	
19	Beje	584	55	11	58	—	9	51	5	16	541	53	669	28	
20	Alsó- és Felső-Kálósa	566	78	56	7	—	12	99	7	38	444	90	550	83	
21	Füge.	439	66	95	21	—	5	92	6	42	239	13	389	42	
22	Hosszuszó	575	57	86	48	55	14	17	31	38	614	40	766	36	

összegeben határozatuk meg.

Az árverések előbb a bor- és sörítaladó, és a hus és cukorfogyasztási adókra nézve együttessen s ezután mindjárt ennek befejezte után külön a szeszitalmérés adókra nézve fognak megtartatni. A bor és sörítaladókra s a hus- és cukorfogyasztási adókra — bár adómenekként részletezve — csak együttesen tehető ajánlat s csak is mind a négy adómenre együttessen tett ajánlat lesz elfogadható. **A szeszitalmérés adóra mindig külön teendő ajánlat; erre az adóra s a többi négy adóra együttesen tett ajánlatok nem létezőnek tekintendők.** De lehet árverelni külön csak a szeszitalmérés adóra, vagy külön a többi négy adómenre. Ha a szeszitalmérés adóra nézve az árverésen elfogadható ajánlat tételük, de a többi négy adómenre nem, vagy fordítva, ugy a különben elfogadható ajánlat alapján kötött szerződés sem fog jóváhagyatni mindaddig, míg csak azok az adómenek is, a melyekre nézve az árverésen elfogadható ajánlat nem tételük, kellőképen biztosítva nem lesznek.

1. Az árveréseken részt venni kívánók kötelesek bánatpénzzel a kikiáltási ár tizedrészét (10%-át) készpénzben vagy államkötvényekben vagy pedig a fennálló szabályrendeletek értelmében bánatpénzzel elfogadható, a budapesti főzsádn jegyzett árfolyammal, ha pedig ez a névtereken felül lenne, ez utóbbival számításba vehető egyéb értékpapirokban letenni. — Az árverések bejezte után a legkedvezőbb ajánlatot tevők esetleg tevő által bánatpénzzel letett összeg visszatartatik, a többi árverezők bánatpénze pedig legott visszaadatik, kivéve, ha a legkedvezőbb ajánlatnak elfogadása bármely okból kétes, mely esetben a következő legkedvezőbb ajánlatot tevő bánatpénz is visszatartatik.

2. Írásbeli ajánlatok szintén elfogadhatók, de ezek is a 1. pontban meghatározott bánatpénzzel látandók el. Ezekben az írásbeli ajánlatokban az ajánlott összeg számokkal és betűkkel világosan kiírandó s ha azoknak tartalma oly záradékot is magában foglal, mely a jelen hirdetmény és a részletes bérleti feltételekbe ütközik, ez a kikötés nem létezőnek tekintetik.

Az írásbeli ajánlatok, a melyek 50 kros bélyeggel látandók el, következőképpen szerkesztendők:

En alulírott a bor-italadó, a husfogyasztási-adó, a cukorfogyasztási-adó és a sör-italadónak

köztség _____ községekből alakított beszedési kör, csoport területén való beszedéseért, az 1896. évi január hó 1-től 1896. évi december hó utolsó napjáig terjedő időre, és pedig a bor-italadó beszedési jogáért _____ frt _____ krt, a husfogyasztási-adó beszedési jogáért _____ frt _____ krt, a cukorfogyasztási-adó beszedési jogáért _____ frt _____ krt, a sör-italadó beszedési jogáért _____ frt _____ krt, (a szeszitalmérés-adó beszedési jogáért _____ frt _____ krt.) ajánlatok fel bérösszeg gyanánt, azzal a kijelentéssel, hogy az árverési és bérleti feltételeket ismerem, azoknak magamat mindenben alávetem, s jelen ajánlatomért az ide zárt _____ frt krból álló bánatpénzzel kezkeskedem.

Kelt _____

Az írásbeli ajánlatokon a felajánlott összegek szóval és számokkal kiírandók és az árverés megkezdésére fent kitézett idő előtt legalább egy (1) órával lepecsételve a pénzügyigazgatóság főnökének adandók át.

3. Az árverés a pénzügyi hatóság jóváhagyásának fentartásával történik és a haszonbéri szerződéssel vállalt kötelezettség a legkedvezőbb ajánlat tevőjére nézve, illetve az 1. pontban említett esetben a következő legkedvezőbb ajánlat tevőjére nézve, ajánlatának beadásával, a kinstárra nézve azonban csak a jóváhagyás iránti értesítés kézbesítésével áll be.

4. A haszonbéri szerződés jóváhagyása iránti értesítvény kézbesítése után nyolcz nap alatt, de mindenestre a bérlemény tényleges átvétele előtt, a bérlő köteles az egy évi haszonbér egy negyed részét készpénzben vagy értékpapirokban, az 1. pont utmutatása szerint bérleti biztosítékul lefizetni vagy pedig a pénzügyi hatóság által elfogadhatónak talált jelzői biztosítékot nyújtani, illetőleg letett bánatpénzét kiegészíteni.

5. A többi részletes feltételek a pénzügyigazgatóságoknál és a pénzügyi biztosságoknál a szokásos hivatalos órákban megtekinthetők.

Rimaszombat, 1895. október hó 30-án.

A m. kir. pénzügyigazgatóság.